

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 25 травня 2021 року № 11-4

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження акцизного податку з електричної енергії до Державного бюджету України

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження акцизного податку з електричної енергії до Державного бюджету України.

За підсумками розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А :

1. Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України (далі – Мінфін), Міністерством енергетики України (далі – Міненерго), Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), Державною податковою службою України (далі – ДПС) (Державною фіскальною службою України, далі – ДФС) не забезпечено повною мірою своєчасної підготовки проєктів нормативно-правових актів та прийняття дієвих управлінських рішень, пов'язаних із функціонуванням з 01.07.2019 нового ринку електричної енергії, а також створення ефективної системи контролю за суб'єктами господарювання, які провадили діяльність у сфері електроенергетики. Як наслідок, існували ризики неповного та несвоєчасного надходження акцизного податку з електричної енергії до державного бюджету.

1.1. У 2018–2020 роках загальні надходження акцизного податку з електричної енергії, виробленої в Україні, становили близько **13 млрд грн**, акцизного податку з імпорту електричної енергії – **0,2 млрд гривень**.

У 2019 році ДФС (ДПС) доведені Мінфіном індикативні (планові) показники надходжень акцизного податку з електричної енергії, виробленої в Україні, виконано **на 77 відс.** (недонадходження – 1 432,5 млн грн), у 2020 році ДПС – **на 70,1 відс.** (недонадходження – 1 195,9 млн гривень). Як наслідок, за

цей період державний бюджет недоотримав понад 2,6 млрд грн акцизного податку з електричної енергії.

1.2. Протягом періоду, що досліджувався, здійснювалось реформування ринку електричної енергії, а саме: перехід від оптового ринку електричної енергії до нового ринку електричної енергії, що **безпосередньо вплинуло на порядок адміністрування та обсяги надходжень акцизного податку з електричної енергії.**

Так, відбулось збільшення кількості платників акцизного податку з електричної енергії. В умовах функціонування оптового ринку електричної енергії, за даними ДПС, сплачували цей податок з урахуванням штрафних (фінансових) санкцій **16 суб'єктів господарювання.** Після запровадження нового ринку електричної енергії з 01.07.2019 сплачували акцизний податок з електричної енергії з урахуванням штрафних (фінансових) санкцій **85 суб'єктів господарювання, у 2020 році – 373.**

Водночас у II півріччі 2019 року і 2020 році після запровадження нового ринку електричної енергії спостерігалася тенденція до стрімкого зменшення обсягів надходжень акцизного податку з електричної енергії, виробленої в Україні. Зокрема, у III кварталі 2019 року ці надходження були **в 3 рази менші**, ніж у II кварталі вказаного року (у II кварталі 2019 року – близько 1,8 млрд грн, у III кварталі 2019 року – 0,6 млрд грн), у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшились **в 1,7 рази** (з 4,8 млрд грн у 2019 році до 2,8 млрд грн у 2020 році).

При цьому зменшення виробництва електричної енергії відбувалося **значно повільніше, ніж зменшення надходжень цього податку до державного бюджету.** Так, за даними Міненерго, зменшення обсягів виробництва електричної енергії у 2019 і 2020 роках становило **3,4 і 3,3 відс. відповідно порівняно з попереднім роком.**

Аудитом встановлено, що однією з причин зменшення надходжень акцизного податку з електричної енергії було те, що до впровадження нового ринку електричної енергії ДП "Енергоринок" як оптовим постачальником електричної енергії у 2018 році було сплачено до державного бюджету **99,9 відс.** загальної суми надходжень цього податку (близько 5,4 млрд грн), у тому числі з електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлювальних джерел енергії, хоча відповідно до норм підпункту 213.2.8 пункту 213.2 статті 213 Податкового кодексу України операції з реалізації такої електричної енергії не підлягали оподаткуванню. Після запровадження нового ринку із вказаної електричної енергії акцизний податок не сплачувався.

Разом з тим обсяги виробництва електричної енергії з відновлювальних джерел, яка не підлягає оподаткуванню акцизним податком і реалізується за високим "зеленим" тарифом, протягом 2018–2020 років зросли **більше ніж у 4 рази** (з 2 633 млн кВт год. у 2018 році до 10 862 млн кВт год. у 2020 році), а частка такої електричної енергії в загальних обсягах виробництва електричної енергії зросла з **1,7 відс. у 2018 році до 7,3 відс. у 2020 році.**

За даними Міненерго, заборгованість ДП "Гарантований покупець" за "зеленим" тарифом на 01.12.2020 становила **25,2 млрд гривень.**

1.3. Аналіз динаміки наданих Міненерго, Державною службою статистики України (далі – Держстат) та НКРЕКП показників звітності (статистичних даних) щодо обсягу виробленої і використаної електричної енергії засвідчив суттєві розбіжності цих показників, що вказує не лише на недоліки в інформаційному обміні між цими органами, а й на наявність суттєвих ризиків прийняття неналежно обґрунтованих управлінських рішень у сфері електроенергетики при використанні неточних або некоректних даних. Так, у 2018 році відхилення максимального і мінімального показників виробництва електроенергії становило близько 8,6 відс., використання – 21,1 відс., у 2019 році – близько 3,3 і 20,2 відс. відповідно.

Крім того, аналіз даних Держстату щодо середніх цін на електричну енергію для побутових і непобутових споживачів засвідчив, що після запровадження нового ринку електричної енергії протягом II півріччя 2019 року – I півріччя 2020 року середня ціна на електричну енергію зменшилась на 13,7 відс., при цьому ціни для населення практично не змінились.

Аудитом виявлено наявність системних проблем на новому ринку електричної енергії, які створювали умови для маніпуляцій цінами та обсягами купівлі/продажу електричної енергії, що призводило, зокрема, до зменшення надходжень акцизного податку до державного бюджету.

2. Прогнозування надходжень акцизного податку з електричної енергії на 2018–2020 роки Мінфіном здійснювалось на підставі застарілої методики, що негативно вплинуло на обґрунтованість цих розрахунків.

2.1. З огляду на неодноразові рекомендації (пропозиції) Рахункової палати щодо удосконалення методики прогнозування надходжень до державного бюджету, в тому числі й акцизного податку, наказом Мінфіну від 17.09.2020 № 573 "Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 24 грудня 2010 року № 1646" Методику прогнозування надходжень акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продуктів) викладено в новій редакції. Водночас ця методика не враховує змін в оподаткуванні акцизним податком електричної енергії, внесених до Податкового кодексу України Законом України від 16.01.2020 № 466 "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві" (далі – Закон № 466), що і було однією з причин неналежного обґрунтування розрахунків прогнозних надходжень цього податку на 2019 і 2020 роки.

Крім того, застосовані Мінфіном при проведенні цих розрахунків показники обсягів реалізації електричної енергії до оподаткування та її ціни не відповідали даним, наданим Міненерго і ДП "Енергоринок". **Обґрунтувань щодо застосованих для розрахунків показників Мінфіном не надано.**

2.2. У 2018 році планування надходжень акцизного податку до державного бюджету і доведення індикативних (планових) показників до контролюючих органів здійснювалось Мінфіном без деталізації за основними групами підакцизних товарів (продукції). Крім того, оскільки надходження акцизного податку з імпорту електричної енергії Класифікацією доходів бюджету, затвердженою наказом Мінфіну від 14.01.2011 № 11 "Про бюджетну класифікацію", не виокремлено, ці надходження відображаються у складі

ККДБ 14032000 "Інші підакцизні товари іноземного виробництва". Отже, проаналізувати стан виконання планових показників цих надходжень контролюючими органами не є можливим.

3. Нормативно-правове регулювання справляння акцизного податку з електричної енергії, а також функціонування нового ринку електричної енергії було недосконалим та узгодженим. Кабінетом Міністрів України не забезпечено в повному обсязі своєчасного подання на розгляд Верховної Ради України законопроектів, необхідних для адміністрування акцизного податку з електричної енергії у зв'язку із запровадженням з 01.07.2019 нового ринку електричної енергії.

3.1. Кабінетом Міністрів України у порушення вимог абзацу шістнадцятого пункту 16 розділу XVII Закону України від 13.04.2017 № 2019 "Про ринок електричної енергії" (далі – Закон № 2019) не забезпечено своєчасного розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування нового ринку електричної енергії.

Прийнятий 16.01.2020 Верховною Радою України Закон № 466, розроблений Комітетом Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики за участі Мінфіну та ДПС, **набрав чинності з 23.05.2020**. Отже, **майже одинадцять місяців (з 01.07.2019 по 23.05.2020) Податковий кодекс України не передбачав норм щодо оподаткування акцизним податком операцій з реалізації електричної енергії на новому ринку електричної енергії, що негативно впливало на надходження цього податку до державного бюджету.**

3.2. До запровадження нового ринку електричної енергії (01.07.2019) не було прийнято закону про врегулювання питань погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії. При цьому, за інформацією ДП "Енергоринок", на вказану дату така заборгованість становила **понад 30 млрд гривень**.

Закон України "Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії" прийнято лише 17.06.2020 № 719, який набрав чинності з 16.07.2020, крім статей 5 і 6, які набирають чинності з 1 січня 2024 року. При цьому для реалізації вимог частини другої статті 6 вказаного Закону необхідно внести зміни до Податкового кодексу України.

3.3. Мінфіном не забезпечено своєчасного узгодження із змінами, внесеними до Податкового кодексу Законом № 466, форми декларації акцизного податку і Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку. Наказ Мінфіну від 08.12.2020 № 747 "Про затвердження Змін до форми декларації акцизного податку та Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку", зареєстрований у Мін'юсті 03.02.2021 за № 145/35767, набрав чинності 16.02.2021.

Як наслідок, виробники електричної енергії понад півтора роки після запровадження нового ринку електричної енергії декларували суми нарахованого акцизного податку з електричної енергії за застарілою формою декларації, яка не відповідала новим умовам оподаткування цим податком.

3.4. Оператором системи передачі електроенергії є ПрАТ "НЕК "Укренерго". При цьому ПрАТ "НЕК "Укренерго" володіє об'єктами системи передачі **на праві господарського відання. Зазначене не відповідає вимогам частини третьої статті 32 Закону № 2019, згідно з якою оператором системи передачі може бути лише власник такої системи.** Відповідні зміни до частини третьої статті 32 Закону № 2019 внесено Законом України від 15.04.2021 № 1396 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сертифікації оператора системи передачі", який набрав чинності 15.05.2021.

Слід зазначити, що Мінфіном не забезпечено внесення змін до Порядку та строків митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються лініями електропередачі, затверджених наказом Мінфіну від 30.05.2012 № 629 "Про митні формальності на трубопровідному транспорті та лініях електропередач", зареєстрованим у Мін'юсті 22.06.2012 за № 1037/21349, в частині зміни назви "державне підприємство "Національна енергетична компанія "Укренерго" на "Приватне акціонерне товариство "Національна енергетична компанія "Укренерго".

3.5. Встановлено, що у **2020 році податковою звітністю не передбачалося декларування виробниками електричної енергії обсягів операцій, які не оподатковуються акцизним податком. Відповідно, узагальнення ДПС такої інформації не здійснювалося.**

Так, наказом Мінфіну від 08.05.2019 № 189 "Про затвердження Змін до форми декларації акцизного податку та Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку", зареєстрованим у Мін'юсті 11.07.2019 за № 774/33745, що набрав чинності 09.08.2019, внесено зміни до Розділу Е декларації акцизного податку: рядки Е1, Е1.1 і Е1.2, в яких зазначались суми податкових пільг, вилучено, Додаток 7 до декларації акцизного податку викладено в новій редакції, зокрема **графу щодо сум податкового зобов'язання, що не підлягає сплаті до бюджету, вилучено.**

З 01.01.2020 з довідників пільг, що є втратами доходів бюджету, №№ 96/1, 97/1, 98/1, 99/1 і 100/1 ДПС **вилучено пільгу за кодом 14020054 "Не підлягають оподаткуванню операції з реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії".**

Отже, з **09.08.2019 у декларації акцизного податку та з 01.01.2020 у довідниках пільг, що є втратами доходів бюджету, не зазначаються суми податкового зобов'язання, що не підлягають сплаті до бюджету. Як наслідок, з 01.01.2020 ДПС не володіє інформацією про обсяги недонаходжень акцизного податку до державного бюджету через неоподаткування електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії.**

При цьому проведені ДПС розрахунки свідчать про значні обсяги недонаходжень до державного бюджету у **2020 році у зв'язку із передбаченим законодавством неоподаткуванням цих видів електричної енергії.** Так, за розрахунками ДПС, надісланими до Мінфіну, **втрати акцизного податку за рахунок неоподаткування виробництва електричної енергії з відновлювальних джерел енергії, кваліфікованими когенераційними**

установками гідроенергії (без урахування мікро-, міні та малих гідроелектростанцій) за **10 місяців 2020 року** з урахуванням інформації про виробничу діяльність електроенергетичних підприємств паливно-енергетичного комплексу за цей період становили **1 800 млн гривень**.

4. НКРЕКП як органом, що здійснює державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання, зокрема у сфері енергетики, протягом періоду, що досліджувався, не забезпечено в повному обсязі дотримання вимог нормативно-правових актів з питань ліцензування та оподаткування акцизним податком.

4.1. Аудитом встановлено, що **НКРЕКП не забезпечено виконання вимог підпункту 212.3.1 пункту 212.3 статті 212 Податкового кодексу України: органи ліцензування, що уповноважені видавати ліцензії на види діяльності з виробництва підакцизних товарів (продукції), зобов'язані надати контролюючому органу за місцезнаходженням юридичних осіб, постійних представництв, місцем проживання фізичних осіб – підприємців інформацію про видані, переоформлені, призупинені або анульовані ліцензії у п'ятиденний строк з дня здійснення таких дій.**

Встановлено, що НКРЕКП у порушення зазначених вимог Податкового кодексу України надсилала інформацію про видані, анульовані та зупинені ліцензії за видами діяльності, які підлягають ліцензуванню в сферах енергетики (у тому числі електроенергетики), до ДФС у 2018 році щомісячно та за січень 2019 року, до ДФС (ДПС) з червня 2019 року – **щоквартально** (за II – IV квартали), до ДПС у 2020 році – **за півріччя**. При цьому за лютий і березень 2019 року такої інформації НКРЕКП не надано ДФС.

4.2. Аудитом встановлено, що відображена в Ліцензійному реєстрі НКРЕКП інформація в частині ліцензій на право провадження діяльності у сфері електроенергетики була неповною та недостовірною.

Виявлено окремі випадки порушення НКРЕКП вимог пункту 6 Порядку формування, ведення і користування відомостями ліцензійного реєстру Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою НКРЕКП від 21.08.2018 № 886, щодо ведення Ліцензійного реєстру НКРЕКП (відомості про анулювання та зупинення дії ліцензій до цього реєстру не вносились, а видалялась вся інформація про суб'єктів господарювання, яким анульовано або зупинено відповідну ліцензію), а також технічні помилки.

4.3. **НКРЕКП не надано Рахунковій палаті інформації щодо кількості суб'єктів господарювання, які заплановано перевірити у 2018–2020 роках з питань дотримання законодавства та ліцензійних умов у сфері електроенергетики. За наданими НКРЕКП поясненнями, точна інформація про кількість перевірок з питань певного виду ліцензованої діяльності відсутня, оскільки це не є встановленим показником при плануванні перевірок. Отже, проаналізувати стан виконання НКРЕКП та її територіальними органами планових завдань щодо перевірки ліцензіатів, які провадили діяльність у сфері електроенергетики, не є можливим.**

Встановлено, що у 2020 році порівняно з 2019 роком майже у **3 рази зменшилася кількість планових перевірок** у зв'язку із заборонаю проведення

відповідно до вимог Закону України від 17.03.2020 № 530 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)". Разом з тим у **2020 році** порівняно з 2019 роком **майже в 12 разів збільшилась кількість проведених позапланових перевірок**. Більшість позапланових перевірок у 2020 році проведено на підставі звернень фізичних або юридичних осіб та через неподання, несвоєчасне подання, подання недостовірних даних у звітності. **Отже, в умовах запровадження нового ринку електричної енергії дотримання суб'єктами господарювання ліцензійних умов провадження діяльності у сфері електроенергетики погіршилося.**

4.4. Рівень сплати накладених НКРЕКП штрафів протягом періоду, що досліджувався, щороку зменшувався з **87,5 відс.** у 2018 році до **23,9 відс.** у 2020 році.

Через низький рівень сплати суб'єктами господарювання накладених НКРЕКП штрафів за результатами перевірок, їх примусове стягнення в багатьох випадках здійснювалось за позовами НКРЕКП до суду (41,4 відс. суми застосованих штрафів). Як наслідок, **недонадходження до державного бюджету становили близько 13,6 млн гривень.**

За результатами судового розгляду **11 позовів НКРЕКП** про стягнення з суб'єктів господарювання застосованих до них штрафів та нарахованої пені **на загальну суму 5,9 млн грн, щодо яких судами прийняті остаточні рішення, за 9 позовами** на загальну суму штрафів і пені близько **5,4 млн грн** рішення прийняті не на користь НКРЕКП, що **свідчить про необґрунтованість застосування цих штрафів.**

4.5. Протягом 2018–2020 років **внутрішні аудити** з питань виконання повноважень щодо організації діяльності в сфері виробництва та оптової реалізації електроенергії, ліцензування, сертифікації та встановлення цін і тарифів на електроенергію в НКРЕКП **не планувались та, відповідно, не проводились.**

5. ДФС (ДПС) не забезпечено належного адміністрування акцизного податку з електричної енергії, виробленої в Україні, дієвого контролю за її виробництвом та обігом, що негативно вплинуло на надходження цього податку до державного бюджету.

5.1. **ДФС (ДПС) протягом 2018–2020 років не виконувались належно вимоги підпункту 19¹.1.8 пункту 19¹.1 статті 19¹ Податкового кодексу України в частині забезпечення достовірності та повноти обліку платників акцизного податку з електричної енергії.**

ДПС не володіє повною та достовірною інформацією про фактичну кількість платників цього податку, що унеможлиблює здійснення дієвого контролю за їх діяльністю та повнотою сплати акцизного податку.

Встановлено, що облік платників акцизного податку з електричної енергії здійснювався органами ДФС (ДПС) на підставі декларацій акцизного податку, поданих платниками, без проведення системного аналізу як інформації про видані, анульовані та зупинені ліцензії за видами діяльності, які підлягають ліцензуванню в сфері електроенергетики, отриманої від НКРЕКП, так і інформації, розміщеної на офіційному вебсайті НКРЕКП.

Так, за даними ДПС, на обліку в податкових органах протягом 2018–2020 років обліковувалося від **2 249 до 2 675 платників** акцизного податку з електричної енергії. **За даними НКРЕКП, ліцензії на виробництво електричної енергії (у тому числі з оптового постачання) станом на кінець 2018–2020 років мали 533–1 009 суб'єктів господарювання, що в 4,2–2,7 рази менше, ніж перебувало на податковому обліку таких платників протягом цього часу.**

5.2. ДФС (ДПС) не забезпечено належного обліку недонадходжень до державного бюджету від неоподаткування електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії.

У ДПС відсутні узагальнені переліки виробників електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлювальних джерел енергії, яка не оподатковується акцизним податком.

Аудитом встановлено, що 13 суб'єктів господарювання у 2018 році та 67 у 2019 році, які звітували про суми податкових пільг з акцизного податку з електричної енергії за кодом 14020054, не обліковувались в податкових органах як платники акцизного податку з електричної енергії. Отже, ДФС (ДПС) не забезпечено виконання вимог абзацу першого підпункту 212.3.1 пункту 212.3 статті 212 Податкового кодексу України в частині реєстрації платника акцизного податку на підставі відомостей щодо видачі такому суб'єкту відповідної ліцензії.

Крім того, встановлено непоодинокі випадки допущення неточностей даних у показниках сформованих ДФС (ДПС) зведених звітів про суми податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, за 2018 і 2019 роки за кодом пільги 14020054.

5.3. Протягом періоду, що досліджувався, територіальними органами ДФС (ДПС) не забезпечено суцільного проведення камеральних перевірок податкової звітності з акцизного податку з електричної енергії, чим не дотримано вимоги абзацу другого пункту 76.1 статті 76 Податкового кодексу України.

5.4. Аудитом встановлено, що після запровадження з **01.07.2019 нового ринку електричної енергії відбулося різке збільшення сум податкового боргу.** Так, за даними ДПС, податковий борг з акцизного податку з електричної енергії на 01.01.2018 становив 96,8 тис. грн, а на кінець 2020 року зріс майже в **390 разів** і досяг 37,7 млн гривень.

6. ДФС забезпечено надходження акцизного податку з імпортованої електричної енергії у 2018 році **1,2 млн грн**, ДФС (Державною митною службою України, далі – Держмитслужбою) у 2019 році – **94,2 млн грн**, Держмитслужбою у 2020 – **108,7 млн грн**, тобто у 2019 році порівняно з 2018 роком надходження податку зросли у **78,5 рази**, а у 2020 році порівняно з 2019 роком – **на 15,4 відсотка**. Планові показники надходжень цього податку Мінфіном до ДФС (Держмитслужби) окремо не доводились, а отже, проаналізувати стан їх виконання не є можливим.

Питома вага надходжень акцизного податку з імпортованої електричної енергії в загальних надходженнях акцизного податку з ввезених на митну територію України товарів (продукції) по Енергетичній митниці ДФС

(Держмитслужби) у 2018, 2019 та 2020 роках становила **0,003, 0,2 та 0,3 відс. відповідно.**

За інформацією Енергетичної митниці Держмитслужби, перевірка вимог митного законодавства при здійсненні операцій з постачання електричної енергії в митних режимах імпорту, експорту, реімпорту, реекспорту, транзиту, інших митних режимах не проводилась, зважаючи на надійну і прозору систему обліку незалежною організацією – державним підприємством "Національна енергетична компанія "Укренерго" (Приватним акціонерним товариством "Національна енергетична компанія "Укренерго") переміщень через митний кордон України електричної енергії, а також безперешкодний доступ митних органів до приладів обліку для цілей здійснення процедур митного контролю. Крім того, товар (електрична енергія) не створює ризиків декларування під іншою назвою.

7. ДФС (ДПС) не забезпечено належного виконання вимог підпункту 19¹.1.14 пункту 19¹.1 статті 19¹ Податкового кодексу України щодо здійснення контролю у сфері виробництва, обігу та реалізації підакцизних товарів, контролю за їх цільовим використанням, міжгалузевої координації у цій сфері, що негативно впливало на ефективність контролю за повнотою сплати акцизного податку з електричної енергії.

Аудитом встановлено, що ДФС (ДПС) не укладались угоди з державними органами щодо обміну інформацією з питань виробництва, обігу та реалізації електричної енергії. Такий обмін здійснювався лише періодично за окремими запитами.

Крім того, ДПС не надано Рахунковій палаті інформації щодо проведення спільних з іншими державними органами перевірок суб'єктів господарювання, які провадили діяльність у сфері електроенергетики.

8. Державними органами не забезпечено належної взаємодії при прогнозуванні надходжень акцизного податку з електричної енергії, а також проведенні заходів державного контролю у сфері електроенергетики, що створювало ризики ухвалення неналежно обґрунтованих управлінських рішень у цій сфері при використанні неточних або некоректних даних.

8.1. Встановлено, що ДФС (ДПС, Держмитслужба) при складанні проєктів законів про державний бюджет на 2019 і 2020 роки здійснювала розрахунки прогнозних показників надходжень акцизного податку з електричної енергії, проте Мінфін не звертався до цих органів для отримання пропозицій щодо надходжень податку. Як наслідок, проведені ДФС (ДПС і Держмитслужбою) на 2019–2020 роки розрахунки надходжень акцизного податку з електричної енергії до Мінфіну не надсилались, а отже, і не використовувались при підготовці проєктів законів про державний бюджет на відповідний рік.

8.2. НКРЕКП укладено меморандуми про співпрацю та обмін інформацією з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державною службою статистики України, Національною комісією з цінних

паперів та фондового ринку, **проте фактично такого обміну не здійснювалося.**

8.3. З метою виявлення ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції НКРЕКП зверталась до Антимонопольного комітету України (далі – АМКУ) про надання інформації щодо окремих суб'єктів господарювання, які провадили діяльність у сфері електроенергетики. **АМКУ в більшості випадків повідомляв про відсутність інформації, хоча запитувана інформація належить до його компетенції.**

Водночас, за інформацією АМКУ, протягом 2018–2020 років здійснювались розслідування щодо порушення вимог Закону України від 11.01.2001 № 2210 "Про захист економічної конкуренції" не тільки суб'єктами господарювання, які провадили діяльність у сфері електроенергетики, а й **Міненерго та НКРЕКП, на які покладено функції здійснення контролю у цій сфері.** На час завершення аудиту розгляд цих справ не завершено.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження акцизного податку з електричної енергії до Державного бюджету України затвердити.

2. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження акцизного податку з електричної енергії до Державного бюджету України протягом 15 днів з дня затвердження надіслати Верховній Раді України.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінетові Міністрів України та рекомендувати доручити Мінфіну забезпечити:

– розгляд питання про внесення змін до форми декларації акцизного податку в частині декларування обсягів операцій з реалізації електричної енергії, яка не оподатковується акцизним податком з електричної енергії;

– розгляд питання про доцільність запровадження оподаткування акцизним податком електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлювальних джерел енергії, та підготовку обґрунтованих пропозицій;

– приведення Методики прогнозування надходжень акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продуктів), затвердженої наказом Мінфіну від 24.12.2010 № 1646 "Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету", у відповідність з нормами Податкового кодексу України з урахуванням змін, внесених до нього Законом № 466;

– розгляд питання про виокремлення коду класифікації доходів бюджету, за яким відображати надходження акцизного податку з імпорту електричної енергії;

– внесення змін до Порядку та строків митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються лініями електропередачі,

затверджених наказом Мінфіну від 30.05.2012 № 629 "Про митні формальності на трубопроводному транспорті та лініях електропередач", зареєстрованим у Мін'юсті 22.06.2012 за № 1037/21349, в частині зміни назви "державне підприємство "Національна енергетична компанія "Укренерго" на "Приватне акціонерне товариство "Національна енергетична компанія "Укренерго".

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг**, та рекомендувати:

- вжити заходів для усунення виявлених порушень;

- забезпечити виконання вимог підпункту 212.3.1 пункту 212.3 статті 212 Податкового кодексу України щодо надання контролюючому органу за місцезнаходженням юридичних осіб, постійних представництв, місцем проживання фізичних осіб-підприємців інформації про видані, переоформлені, призупинені або анульовані ліцензії у п'ятиденний строк з дня здійснення таких дій;

- розглянути питання та підготувати пропозиції щодо внесення змін до законодавства в частині посилення відповідальності суб'єктів господарювання, які провадять діяльність у сфері електроенергетики, за несплату штрафів, накладених НКРЕКП за порушення вимог законодавства у цій сфері;

- забезпечити дотримання вимог Порядку формування, ведення і користування відомостями ліцензійного реєстру Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою НКРЕКП від 21.08.2018 № 886, при формуванні інформації в Ліцензійному реєстрі НКРЕКП;

- вжити заходів щодо забезпечення реалізації меморандумів про співпрацю та обмін інформацією, укладених з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державною службою статистики України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

- забезпечити планування та проведення заходів внутрішнього аудиту щодо дотримання вимог законодавства з питань виконання повноважень у частині ліцензування та здійснення державного нагляду у сферах, що належить до компетенції НКРЕКП;

- спільно з ДПС розглянути питання щодо можливості надання ДПС в електронному вигляді звітності, яка подається до НКРЕКП ліцензіатами, які провадять діяльність у сфері електроенергетики;

- інформувати Рахункову палату про стан виконання наданих рекомендацій.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Державній податковій службі України** та рекомендувати:

- вжити заходів для усунення виявлених порушень;

- вжити заходів для забезпечення належного виконання функції, передбаченої підпунктом 19¹.1.8 пункту 19¹.1 статті 19¹ Податкового кодексу України, щодо достовірності та повноти обліку платників акцизного податку з електричної енергії;

- забезпечити належне виконання територіальними органами вимог абзацу другого пункту 76.1 статті 76 Податкового кодексу України щодо

суцільної камеральної перевірки податкової звітності з акцизного податку з електричної енергії;

– вжити заходів для забезпечення належного виконання функції, передбаченої підпунктом 19¹.1.14 пункту 19¹.1 статті 19¹ Податкового кодексу України, щодо здійснення контролю у сфері виробництва, обігу та реалізації підакцизних товарів, контролю за їх цільовим використанням, міжгалузевої координації у цій сфері;

– інформувати Рахункову палату про стан виконання наданих рекомендацій.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Енергетичній митниці Держмитслужби** та рекомендувати вжити заходів для усунення виявлених порушень.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Центральному міжрегіональному управлінню ДПС по роботі з великими платниками податків та Головному управлінню ДПС у Київській області** та рекомендувати вжити заходів щодо усунення виявлених порушень.

8. Члену Рахункової палати Огню Ц. Г. забезпечити надсилання до Верховної Ради України інформації про стан виконання об'єктами контролю цього рішення Рахункової палати протягом 45 днів з дня отримання інформації від об'єктів контролю.

9. Оприлюднити рішення та Звіт на офіційному вебсайті Рахункової палати.

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Огня Ц. Г.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан